

Magyarország Alkotmánybírósága
1015 Budapest, Donáti utca 34-45.

Hivatkozási szám: IV/1653-1/2019

Tisztelt Alkotmánybíróság!

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/1653-2/2015	
Érkezett: 2019 DEC 09.	
Példány: 1	Kezelőiroda: 3
Melléklet: 1	db

Alulírott **Aba Város Önkormányzata** (8127 Aba, Rákóczi u. 12.; Képviseli: Kossa Lajos polgármester, a továbbiakban: **Panaszos**) a jelen indítványhoz csatolt ügyvédi meghatalmazással (**1. számú melléklet: ügyvédi meghatalmazás**) igazolt jogi képviselőnk, Dr. Hetzmann Albert ügyvéd () útján eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, a 30. § (1) bekezdésében előírt törvényi határidőn belül az alábbi

alkotmányjogi panasz egységes szerkezetbe foglalt pontosítását

terjeszttem elő a Kúria Köf.5021/2019/4. szám alatt meghozott határozatával szemben (2. számú melléklet), mely kiegészítésre került a Tisztelt Alkotmánybíróság 2019. november 06. napján érkezett hiánypótlási felhívására tekintettel.

I. KÉRELMEK

Panaszos alkotmányjogi panaszt terjeszt elő az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. § bekezdése alapján, amelyben kéri a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy

– elsődlegesen az Abtv. 53. § (4) bekezdésének megfelelően a kifogásolt döntés végrehajtását felfüggeszteni szíveskedjen, tekintettel arra, hogy a Kúria határozatának végrehajtása súlyos és helyrehozhatatlan kárt és hátrányt okoz a Panaszos részére, mely a végrehajtás felfüggesztésével elkerülhető.

– az Abtv. 43. §-ának megfelelően állapítsa meg másodlagosan a Kúria Köf.5021/2019/4. szám alatt meghozott határozatának az alaptörvény-ellenességét, és

–semmisítse meg a támadott határozatot, mivel a határozat, mint az ügy érdemében hozott, egyúttal a bírósági eljárást befejező döntés Panaszos Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és Panaszos a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetve Panaszos részére további jogorvoslati lehetőség nincsen biztosítva.

Panaszos álláspontja szerint a támadott határozat rendelkezései az Alaptörvény XXVIII. (1) cikkében rögzített tisztességes eljáráshoz való jogba, mint indokolt bírói döntéshez való jogba, továbbá tisztességes eljáráshoz való jogba, mint bírósághoz fordulás jogába ütközik, továbbá súlyosan sérti a jogállamiság részét képező jogbiztonság alapelvét.

A Tisztelt Alkotmánybíróság kizárólagos hatáskörét és illetékességét az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára, illetve az Abtv. 27. §-ában foglalt rendelkezésre alapítjuk.

II. BEFOGADHATÓSÁG

Az Abtv. 52. § (4) bekezdése értelmében az alkotmánybíróági eljárás feltételeinek fennállását a Panaszosnak kell igazolnia. Az alábbiakban Panaszos igazolni kívánja jelen ügyben való közvetlen és aktuális érintettségét, továbbá azt, hogy az alaptörvény-ellenes határozat vonatkozásában Panaszosnak jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésére, valamint hogy a határozatot érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség áll fenn, továbbá, hogy a határozat alaptörvény-ellenes rendelkezései alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket vetnek fel.

II/1. A Panaszos érintettsége

A fentieknek megfelelően előadom a Tisztelt Alkotmánybíróság részére, hogy Fejér Megyei Kormányhivatal (Továbbiakban, mint Kormányhivatal) indítványára a Kúria, Panaszos 1/2019. (II.20.) számú rendeletét 2019. szeptember 17. napján Köf.5021/2019/4. szám alatt meghozott határozatával megsemmisítette. A határozatával szemben rendes perorvoslatnak nincs helye.

Álláspontom szerint a Kúria határozata Panaszosnak az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésében a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát súlyosan sérti, tekintettel arra, hogy Kúria – a később részletesen kifejtetteknek megfelelően – tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tartalmával ellentétesen határidőben beérkezett kérelmét és érdemi nyilatkozatát nem bírálta el, elsődlegesen meghatározott határidő lejártát követő napon már határozatot is hozott, döntését nem indokolta, döntése sérti a jogbiztonságot.

Megjegyzem jelen panaszbeadvány által érintett alapjog olyan természetű, amely a Tisztelt Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében jogi személyeket is megillet.

Az Alaptörvény „önkormányzati alapjogokról” nem rendelkezik, ahogyan az Abtv. sem nevesíti külön az önkormányzatokat az alkotmányjogi panaszra vonatkozó szabályozásában. Az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése szerint, a törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak, míg a 32. cikk (3) bekezdése arról rendelkezik, hogy a helyi önkormányzatokra vonatkozó szabályokat sarkalatos törvény határozza meg. E felhatalmazás alapján megalkotott sarkalatos törvény, a Mötv. 41. § (1) bekezdése szerint a helyi önkormányzat jogi személy, amelyre a Polgári törvénykönyv jogi személyekre vonatkozó rendelkezéseit a Mötv.-ben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. Az idézett rendelkezések alapján tehát megállapítható, hogy az alkotmányozó (és a törvényhozó) hatalom – az Alaptörvényben és a Mötv.-ben meghatározott speciális szabályok mellett – biztosította a helyi önkormányzatok, mint jogi személyek számára is mindazokat az alapvető- és alanyi jogokat, amelyek bármely jogi személyt megilletnek. A Mötv. 5. §-a szerint a helyi önkormányzatok által ellátott, az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdésében rögzített feladat- és hatáskörök jogszerű gyakorlása alkotmánybíróági és bírósági védelemben részesül, a 42. § 9. pont-ja pedig az Alkotmánybíróság előtti eljárás kezdeményezését a képviselő testület át nem ruházható hatáskörébe utalja.

Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja.

A 3032/2017. (III. 7.) AB végzésben (Indokolás [9]), és a 3048/2017. (III. 20.) AB végzésben (Indokolás [7]) az Alkotmánybíróság nem vizsgálta az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogviszony jellegét, az önkormányzatok indítványozói jogosultságát elfogadta.

A 3158/2018. (V. 16.) AB végzésben indokolásában [22] Az Alkotmánybíróság egyértelműen kijelenti, hogy álláspontja szerint az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdéséből – miszerint a magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik – az következik, hogy az önkormányzatokat, amennyiben bírósági eljárásban

félként vesznek részt, a jogviszony és a jogvita jellegétől függetlenül megilleti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jog.

A jele ügyben megállapítható, hogy az Önkormányzat félként vett részt a kúriai eljárásban, mivel az általa hozott rendelet megsemmisítését kérte a kormányhivatal, így az Önkormányzatot a jogviszony és a jogvita jellegétől függetlenül megilleti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jog.

II/2. A jogorvoslati lehetőség hiánya

Tekintettel arra, hogy a Kúria határozata ellen fellebbezésnek nincs helye, ennek megfelelően Panaszos az Abtv. 27. §-ában foglaltaknak megfelelően a határozat vonatkozásában jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetve a határozatban foglalt alaptörvény-ellenes rendelkezések vitatására kizárólag a jelen alkotmányjogi panasz útján van lehetőség Panaszos részére.

II/3. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

Előadom a Tisztelt Alkotmánybíróság részére, hogy álláspontom szerint – a később kifejtetteknek megfelelően – a hivatkozott határozat rendelkező része, illetve annak indokolása ***alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel, tekintettel arra, hogy a határozat rendelkezései súlyosan sértik Panaszosnak az Alaptörvényben biztosított tisztességes, részrehajlás nélküli bírósági eljáráshoz való jogát***, mivel az eljáró Kúria annak ellenére adott helyt a Kormányhivatal indítványának, hogy jelen eljárás Panaszosa határidőben a Kúriához beérkezett, lajstromozott, a Kormányhivatal indítványában foglaltakra tett nyilatkozatát figyelembe vette volna a határidőt követő napon hozott határozata meghozatalakor. Határozatában nem indokolta, miért hagyta figyelmen kívül Panaszos beadványát, illetve azt sem indokolta, hogy miért visszamenőleges hatállyal semmisítette meg az Ör.-t. Továbbá olyan döntést hozott, ami aránytalanul súlyos terhet ró az önkormányzatra, döntése a jogbiztonság alapelveivel ellentétes.

Fentiekre tekintettel megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság *hatásköre* a határozat rendelkezéseinek alkotmányossági felülvizsgálatára az Abtv. 27. §-ában foglalt rendelkezésre tekintettel *fennáll*, mivel az ügy érdemében hozott döntés Panaszos Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és Panaszos a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, ennek megfelelően Panaszos alkotmányjogi panasza vitathatatlanul befogadható.

II/4. Az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül nyújtotta be

Az önkormányzat 2019. október 4. napján vette át a Kúria 2019. szeptember 17. napjával keltezett, Köf.5021/2019/4. számú ítéletét. Alkotmányjogi panasz 2019. október 14. napján került benyújtásra.

III. A Panaszos kérelmében foglaltak részletes indokolása

III/1. Tényállás

Aba Város Önkormányzat Képviselő-testülete (a továbbiakban: Képviselő-testület) 2019. február 20-án tartott rendkívüli ülésén fogadta el a helyi adókról szóló 1/2019. (II.20.) számú önkormányzati rendeletét (a továbbiakban: Ör.), amelyet a Nemzeti Jogtárban nem tett közzé, mert NYJT rendszer technikai okok miatt nem működött, de azt az ülésről készült jegyzőkönyv mellékleteként határidőben felterjesztette a Fejér Megyei Kormányhivatalhoz (a továbbiakban: Kormányhivatal), melynek melléklete volt az adó rendelet is. A Kormányhivatal törvényességi felügyeleti eljárás során megállapította, hogy az Ör. formai tagolása ellentétes a jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet (a továbbiakban: Jszer.) 36. § (2)-(3) bekezdésében, 37. § (1) bekezdésében, valamint a 41. § (1)-(3) bekezdésében foglaltakkal. Megállapította

továbbá, hogy az Ör. 2. § (2) bekezdése ellentétes az Alaptörvény B) cikkében és a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 2. § (1) bekezdésében, valamint a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) 6. § a) pontjában, 11. §-ában, 18. §-ában és 24. §-ában foglaltakkal, az Ör. 2. § (3) bekezdése pedig ellentétes a Htv. 52. § 7., 8., 11. és 47. pontjában, valamint a Jszt. 70. § (1) bekezdésében foglaltakkal.

Mindezek miatt a Kormányhivatal 2019. április 2-án törvényességi felhívással élt a képviselő-testület felé, melyben a jelzett törvénysértések megszüntetésére 2019. május 15-ét, majd a képviselő-testület határidő hosszabbítására irányuló kérelme folytán 2019. június 14-ét jelölte meg.

2014. június 14-én Aba Város Önkormányzat Jegyzője tájékoztatta a Kormányhivatalt, hogy a Képviselő-testület a törvényességi felhívást még nem tárgyalta meg, a megtárgyalást a szakvélemény beszerzése után tervezi, mely még folyamatban van. A panaszos polgármestere sajnálatos módon ezidőtájt súlyos egészségügyi problémákkal küzdött, ami magyarázatot ad arra, hogy miért nem tudott panaszos érdemben foglalkozni a kormányhivatal törvényességi felhívásával.

Ezen előzmények után indítványozta a Kormányhivatal a Kúria Önkormányzati Tanácsánál az Ör. — fentiek szerinti — jogszabályba ütközésének vizsgálatát.

A Kúria Önkormányzati Tanácsa a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 140. § (1) bekezdése alapján a 42. § (1) bekezdése értelmében 2019. július 9. napján kézbesített végzésében hívta fel az érintett önkormányzatot az indítványra vonatkozó nyilatkozata előterjesztésére. Panaszos az ítélezési szünetet figyelembe véve 2019. szeptember 16. napjáig terjeszthette elő védiratát.

Panaszos 2019. szeptember 16. napján érdemi nyilatkozatát megküldte Kúriának, melyben egyrészt tájékoztatta a Kúriát, hogy a Kormányhivatal indítványában foglaltakat megvizsgálta, és annak fényében kezdeményezi a megtámadott Ör. módosítását. Mivel a módosítás folyamata egy önkormányzat részéről nem egy egy-két napos procedúra, ezért a módosított határozat előterjesztésére határidő hosszabbítást kért a Kp. 141. § (3) bekezdés alapján, hogy a teljes védirat, illetve a képviselő-testület jóváhagyásával módosított 1/2019. (II.20.) számú önkormányzati rendelet előterjesztésére további határidőt biztosítson.

Az önkormányzat az Ör. -et 2019. szeptember 17. napján módosította, akként, hogy annak formai hibái maradéktalanul orvosolásra kerültek.

A módosított Ör. rendeletet a védirathoz csatolva az önkormányzat 2019. október 3. napján megküldte a Kúria részére. Védiratában az önkormányzat akként nyilatkozott, hogy a kormányhivatal indítványában foglaltak szerint, az alkalmazandó jogszabályok szigorú követelményeinek betartása mellett az önkormányzat képviselő-testülete módosította 2019. szeptember 19. napján. az Ör. rendeletet. Védiratában továbbá leírta, hogy amennyiben a Kúria mégsem osztaná álláspontját a tekintetben, hogy a módosított Ör. jogszabályba nem ütközik, és határozatával meg kívánja semmisíteni azt, úgy az önkormányzat kérte, hogy az Ör.-t ne visszamenőlegesen, hanem a jövőre nézve, azaz ex nunc hatállyal tegye meg azt.

Mindezeket követően 2019. október 4. napján az önkormányzat átvette a Kúria 2019. szeptember 17. napjával keltezett, **Köf.5021/2019/4. számú ítéletét, mely akként rendelkezik, hogy:**

„Az önkormányzat nem terjesztett elő védiratot.” (nincs folytatás!!!)

A Kúria ítéletét közvetlenül az önkormányzatnak küldte ki, holott meghatalmazott jogi képviselője 2019. szeptember 16. napján meghatalmazását csatolta beadványa mellékleteként.

III/2. Az határozat alaptörvény-ellenessége, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdések, melyek a Alkotmánybíróság döntését befolyásolják

A már hivatkozott Abtv. 29.§ szakasza szerint: „Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.”

A Panaszos álláspontja szerint az alábbi alaptörvény-ellenes, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdések befolyásolják érdemben a bírói döntést.

Előadom a Tisztelt Alkotmánybíróság részére, hogy Magyarország Alaptörvényének Szabadság és Felelősség fejezete XXVIII. cikk (1) alapján:

„(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„28. cikk

A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuluma, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

Határozott álláspontom szerint a Kúria határozata az Alaptörvényben biztosított a tisztességes eljáráshoz való alapjog két különböző szegmensét is sérti.

1) A Kúria határozatában alaptörvény-ellenes módon nem bírálta el Panaszos a hozzá határidőben érkezett kérelmét, ezzel Panaszos bírósághoz fordulás joga súlyosan sérült.

2) A Kúria határozatában alaptörvény-ellenes módon nem indokolta meg, hogy miért nem vette figyelembe sem Panaszos határidőben érkezett kérelmét, sem védiratát, továbbá nem indokolta miért visszamenőleges hatállyal semmisíti meg az Ör.-t, ezzel Panaszos indokolt döntéshez való joga súlyosan sérült.

1) Tisztességes eljáráshoz való jog, mint a bírósághoz fordulás joga: határidőben beérkezett kérelem elbírálásának kötelezettsége

Az Alkotmánybíróság 23/2018. (XII.28.) AB határozat 26. pontjában kifejtette, hogy "az Alaptörvény 28. cikke és XXVIII. cikk (1) bekezdése természetes fogalmi egységet alkotnak. A jogértelmezés Alaptörvényben rögzített elveinek betartása minden kétséget kizáróan részét képezik a tisztességes bírói eljárásban megvalósuló jogélelmezéssel szemben állított minimális alkotmányos követelményeknek. "Az Alkotmánybíróság fenti határozatának 27. pontja szerint számos határozatában megerősített, és hatályos, következetes gyakorlatának megfelelő, 6/1998. (III. 11.) AB határozatában megállapította, hogy [...] a „fair trial” olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás <méltánytalan> vagy <igazságtalan>, avagy <nem tisztességes>" (ABH 1998, 95) legutóbb megerősítette a 3254/2018. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [41]

Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában a tisztességes bírói eljáráshoz való jog érvényesülésének megítélését minden esetben tartalmi vizsgálathoz kötötte: "[...] elemezte az alapjog állított sérelmére vezető jogszabályi környezetet és bírói döntést, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását, majd pedig -

mérlegelés eredményeként - mindezekből vont le következtetéseket az adott esetre nézve megállapítható alapjogsérelemre nézve" {1. 20/2017.(VIL 18.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.), Indokolás [17]; vö. 3102/2017. (V.8.) AB határozat, Indokolás [18].

Az Alkotmánybíróság 23/2018 (XII.28.) AB határozat 28. pontjában kifejtette továbbá, hogy „Az önkényes bírói Jogértelmezés sértheti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásból való jogot. Elvi élel kimondta: „[a] bírói függetlenségnek nem korlátja, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírói eljárásból való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel, indokolás [23].

Panaszos álláspontja szerint a Kúria az alábbi jogszabályi kötelezettségét nem tartotta be:
Közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény az alábbiakat tartalmazza:

2. § [A bíróság feladata]

„(6) A bíróság köteles gondoskodni arról, hogy a felek minden, az eljárás során előterjesztett kérelmet, nyilatkozatot, a bírósághoz benyújtott okiratot, bizonyítékot megismerhessenek, és azokra - megfelelő határidőn belül - nyilatkozhassanak.”

Kp. 141. §(3) „A Kúria az indítvány beérkezésétől számított kilencven napon belül dönt. E határidőt a Kúria indokolt esetben egyszer, legfeljebb harminc nappal meghosszabbíthatja, kivéve, ha ideiglenes alkalmazási tilalmat rendelt el.”

A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény az alábbiakat tartalmazza:

Pp. 147.§ (4) „A meghosszabbítás iránti kérelemnek legkésőbb a határidő utolsó napján, órákban megállapított határidő esetén a határidő lejártát megelőzően a bíróságra meg kell érkeznie; a kérelem tárgyában a bíróság az ellenfél, illetve a felek meghallgatása nélkül határozhat.”

A bíróság által küldött letöltési igazolás tanúsítja, hogy a kérelmünk 2019. szeptember 16. napján 12:17 perckor érkezett meg a bírósághoz, vagyis minden tekintetben határidőben érkezett, így a Kúriának azt figyelembe kellett volna vennie (**3. számú melléklet:** letöltési igazolás). A tisztességes eljárásból való jog felöleli az eljárási jogok egészének érvényesülését.

Mivel a Kúria eljárása alatt alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, eljárása önkényes, az fogalmilag nem lehet tisztességes. Panaszos álláspontja szerint a Kúria eljárása során indokolás nélkül hagyta figyelmen kívül panaszos által hivatkozott Kp. 141. §(3) szakaszát, és a szakaszra alapított kérelmét.

A határidők a jogilag szabályozott eljárások olyan elemei, amelyek általában az eljárások, ezen belül különösen egyes eljárási cselekmények lefolytatása, illetőleg bizonyos jogosultságok gyakorlása vagy kötelezettségek teljesítése ésszerű időn belül való befejezését írják elő; megakadályozzák az eljárások parttalanná válását, ugyanakkor biztosítják – többek között – az alapjogok gyakorlásának lehetőségét. **Jelen ügyben a Kúria a panaszos alapjoga gyakorlásának lehetőségétől vonta meg.**

Több alkotmánybírói döntés rámutatott, hogy az eljárás tisztessége olyan minőség, amely az eljárás egészének figyelembevételével ítélt meg. Az Alkotmánybíróság az erre vonatkozó döntéseiben meghatározza a tisztességes eljárás által megkövetelt általános ismérveket. Kiemelte, hogy a tisztességes

eljáráshoz való joggal szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye" [pl. U/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118 120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.: 14/2004.(V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 256.]

Panaszos álláspontját alátámasztja továbbá az a tény is, hogy a Kúria ítéletét közvetlenül az önkormányzatnak küldte ki, holott meghatalmazott jogi képviselője 2019. szeptember 16. napján meghatalmazását csatolta beadványa mellékleteként. Mindebből egyértelműen kiderül, hogy a Kúria Panaszos 2019. szeptember 16. határidőben napján benyújtott beadványát teljes egészében hagyta figyelmen kívül, és döntését meg sem indokolta. A Kúriának eljárása sérti Panaszos tisztességes eljáráshoz való jog, mint a bírósághoz fordulás jogát. A Kúria anélkül bírálta el Panaszos ügyét, hogy lehetőséget biztosított volna számára érveit, álláspontja kifejtésére, így elzárta a bírói jogvédelem igénybevételének lehetőségétől. A bírósághoz fordulás jogának biztosítása nélkül az állam jogrendszere nem felel meg a jogállamiság követelményének. Ezért az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének központi eleme, hogy mindenki számára általános garanciaként, azaz alanyi jogként állapítja meg a bírói jogvédelem igénybevételének lehetőségét. **Az eljárási törvények rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon.**

Jelen ügyben a bíróság figyelmen kívül hagyta a panaszos kérelmét melyben elismerte a kormányhivatal indítványában foglalt jogsértéseket, és lépéseket tett a jogsértő állapot helyrehozása érdekében, melyről a Kúriát is tájékoztatta. **A Kúria határozatában nem adott számot a panaszos az eljárás során tett nyilatkozata vizsgálatáról vagy annak mellőzéséről, és annak indokairól sem.**

2) Indokolási kötelezettség

Az indokolt bírói döntéshez való jog szövegszerűen nem szerepel az Alaptörvényben, ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tisztességes eljárás követelményének vannak olyan elemei, amelyek anélkül minősülnek alkotmányi rangú eljárási garanciáknak, hogy azokat az Alaptörvény nevesítené.

A hatóságok, köztük a bíróság is törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni. A valódi alkotmányjogi panasz bevezetése megteremtette a lehetőségét annak, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntések alkotmányosságának vizsgálata során a rendes bíróságok érvelésének minőségét, azaz az indokolások színvonalát is ellenőrizze.

Erre alkotmányos alapot a jogállamiság követelménye, az emberi méltósághoz való jog és az ún. fair trial elv nyújt. **Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) számú alaphatározatában rögzítette, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja az indokolt bírói döntéshez való jogot is.** A bírói indokolás legnyilvánvalóbb és elsődleges funkciója, hogy a releváns közönség számára meggyőzően bizonyítsa az adott ítélet szakmai megalapozottságát és bármiféle önkényességtől való mentességét. E funkció alkotmányos kapcsolódási pontja a jogállamiság elve. A bíróságok működésük során ugyanúgy, sőt deklaráltan, a jogszabályok alá vannak rendelve, mint bármely más szervezet vagy személy. A külvilág nem tudja ellenőrizni az ítélet jogszerűségét, ha nem ismeri meg az ügyet eldöntő bíróság érveit. Természetesen egy ítélet lehet akkor is jogszerű, ha az indokolása homályos, ellentmondásos vagy éppen teljesen hiányzik, azonban a megfelelő színvonalú indokolás konkrét garanciát jelent a jogszerűség betartására. Ez a garancia akként működik, hogy a bíróságnak az eljárás folyamán végig tudnia: döntését világosan, mások számára érthetően meg is kell indokolnia.

Az indokolásnak jó értelemben vett „fegyelmező” hatása van, amely segít kizárni az érzelmi elfogultságot vagy a szakmailag átgondolatlan döntéshozatalt. A bírónak nem elég meghoznia az ítéletet, a döntés folyamatában azt is végig tudja, hogy racionális érvekkel meg is kell védenie a határozatát. Az indokolási kötelezettség azonban közvetlenebb kapcsolatban van egy alkotmányos alapjoggal: a tisztességes eljáráshoz (fair trial) valójoggal. Ezen jog nem csupán a jogállami követelményeknek megfelelő eljárási szabályok maradéktalan betartásának terhére rója a bíróságokra, hanem azt is, hogy ezek a szabályok megfelelő hatékonysággal érvényesüljenek. Az indokolási kötelezettség megfelelő teljesítésének azonban nem csupán instrumentális értéke van (a jogorvoslati jog gyakorlásának megkönnyítése), hanem önmagában véve is értéket hordoz: az emberi méltósághoz való jogból levezethető, hogy azok számára is érthetőnek kell lennie az ítéletnek, akiknek eljárásjogi okokból már nincs lehetőségük jogorvoslat benyújtására. Egy demokratikus politikai közösség minden tagjának joga van tudni, hogy a közhatalmat gyakorló szervek milyen indokok alapján hoztak őt érintő döntést.

Jelen ügyben a Kúria határozata nem tartalmaz arra nézve indokolást, hogy miért nem vette figyelembe a panaszos határidőben beérkezett nyilatkozatát, amely érdemi védekezést tartalmazott, illetve a megküldött, kiegészített védíratát a határidőt követő másnapján meghozott eljárást lezáró határozatában.

Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon.

Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő, lényeges kérdéseket [7/21013. (III. 1). AB határozat).

A Kúria továbbá nem indokolta, hogy miért döntött a rendelet visszamenőleges hatállyal való megsemmisítés mellett. Ilyen hatalmas volumenű kérdésben való döntésről, mely egy önkormányzat működését veszélyezteti, határozatának indokolás részében egy sort sem szentelt. Határozatában szinte szó szerint a kormányhivatal (indítványozó) jogszabályi hivatkozásait ismétli meg.

A panaszos értetlenül áll a Kúria határozatával szemben. A Kúria ugyanis az ügy súlyának és komplexitásának megfelelő indokolást nem adott határozatának. A Kúriának meg kellett volna indokolnia álláspontját, de ezt nem tette meg, csak kinyilatkoztatta azt, mely az Alaptörvény XXVIII. (1) cikkében rögzítettek értelmében nem elfogadható.

Álláspontunkat alátámasztja a Kúria Köf. 5026/2019/9. számú határozata, melynek (32) pontjában **található** részletes indokolás a döntésével összefüggésben. Még, ha annak tartalmával nem is értünk egyet, de a mellékelt ügy kúriai határozata összehasonlítható a jelen alkotmányjogi panaszban megjelölt határozattal, és az összehasonlítás alapján megállapítható, hogy a panasszal támadott határozatban a Kúria az indokolási kötelezettségének nem tett eleget (5. sz. melléklet)

3) Jogbiztonság elvének súlyos megsértése

A Kúria határozata továbbá a jogbiztonság alapelvével is ellentétes:

A Kúria döntésével nem vette figyelembe a Kp 146. (3) és (4) bekezdését, mely a következőket mondja ki:

(4) „A bíróság az önkormányzati rendelet vagy annak rendelkezése hatályvesztésének időpontját a (3) bekezdéstől eltérően állapíthatja meg, ha azt a jogbiztonság vagy az önkormányzati rendelet hatálya alá tartozó jogalanyok alapvető jogainak védelme indokolja.”

(3) „A megsemmisített önkormányzati rendelet vagy annak rendelkezése a bíróság határozatának a hivatalos lapban való közzétételét követő napon hatályát veszti, és e naptól nem alkalmazható, a kihirdetett, de hatályba nem lépett önkormányzati rendelet vagy annak rendelkezése pedig nem lép hatályba.”

A bírósági eljárásokban (is) alapvető fontossággal bír, hogy az abban résztvevő személyek ügyében eljáró szervek, az eljárásuk során az Alaptörvény szellemében, a vonatkozó jogszabályi keretek között folytassák tevékenységüket. Ez az **Alaptörvény B) cikkéből** is következő, a jogállamiság elvével szorosan összefüggő jogbiztonság követelményéből is fakad. A jogbiztonság a jogállamiságtól elválaszthatatlan fogalom. A jogbiztonság általános elemének tekinti a társadalmi viszonyok szabályozottságát, a jogi szabályozás egyértelműségét, a jogszabályok tényleges alkalmazhatóságát, az indokolatlan változtatások elkerülését, a jogalkalmazás egységességét és kiszámíthatóságát, valamint a jogalkalmazói döntések végrehajtottságát. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, hanem az **egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.**

A jogállamiságnak minden állami döntésben, cselekvésben, mulasztásban érvényesülnie kell. Mindezekből egyértelműen következik, hogy a bíróságoknak törvénykezési gyakorlatuk során a vonatkozó jogszabályokra maradéktalanul támaszkodva kell meghozniuk döntésüket. Ezen jogszabályok közé pedig (még ha az Alaptörvény annak T) cikke szerint nem is tekinthető jogszabálynak) egyértelműen az Alaptörvényt is be kell sorolni, hiszen a bíráskodás mindenterületén megjelennek olyan alkotmányos alapelvek, amelyek az Alaptörvény szintjén kerülnek rögzítésre. **Így az olyan ítélkezési gyakorlat, amelyben nem érvényesülnek az Alaptörvény rendelkezései, azok figyelmen kívül hagyásával születő döntés nem felel meg a jogbiztonság követelményének.**

Jelen ügyben egyértelműen megállapítható, hogy a Kúria figyelmen kívül hagyta nem csupán a határidő hosszabbításra vonatkozó Kp. 141. §(3) rendelkezését, hanem a Kp. 146.§ (3) és (4) bekezdését is. Határozott álláspontom szerint súlyosan sérti a jogbiztonság alapelvét az, hogy a Kúria az Ör.-et annak, meghozatalának napjára visszamenőleges hatállyal semmisítette meg.

A Kúria Köf.5.028/2012/5. számú határozata így fogalmaz:

„ Utal továbbá a Kúria Önkormányzati Tanácsa arra, hogy a hatályt, ezen belül az időbeli hatály kezdetét meghatározó rendelkezés a jogszabály fontos, tartalmi szabálya. Ugyanakkor egy több éve hatályban lévő és alkalmazandó jogszabály esetében az időbeli hatály kezdetét meghatározó rendelkezés megsemmisítése – különös tekintettel a jogszabály alapján létrejött jogviszonyokra – a jogbiztonságot megkérdőjelező bírói döntést jelentene. Ilyen esetben nagyobb érdek fűződik a kialakult viszonyok stabilitásához, mint a formális jogszerűség helyreállításához. „

A jelen döntésével a Kúria saját ítélkezési gyakorlatával ellentétes döntést hozott.

Megjegyezzük, hogy a 2019. évben elfogadott adórendelet a 2015. évben elfogadott rendelet szerkesztési elveit és megszövegezését vette alapul, amit a Kormányhivatal nem kifogásolt. Jóhiszeműen panaszos a korábbi hatályos adó rendeletet vette alapul az új rendelete megalkotásakor.

Az Ör. a helyi adókról szól. Az Ör. megalkotását követően a Panaszos 93.711.667 forint adót a megsemmisített rendelet alapján beszedett, azt fejlesztésre fordította, vagyis elköltötte. Álláspontom szerint a jogbiztonság elvével ellentétes a Kúria határozata, mely visszamenőlegesen kívánja visszaállítani az eredeti állapotot, ezzel fennakadást és bizonytalanságot kelve a város életében, mindennapjaiban, mert ahogyan azt a Tisztelt Alkotmánybíróság már a 9/1992. (I. 30.) AB határozatában megállapította, a jogbiztonság az állam- jelen esetben az államot megtestesítő önkormányzat- kötelezettségévé teszi annak biztosítását, hogy a lakosaira vonatkozó szabályok követhetőek, kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a részükre. **Azzal, hogy a Kúria**

viSSZamenőlegesen semmisítette meg a Ör-et a jogbiztonság elvével ellentétes határozatot hozott, holott máshogy is dönthetett volna. Az Ör. igaz formailag kifogásolható volt, de tartalmát tekintve nem okozott bizonytalanságot a címzettjei részére. Pontosan ugyanakkora összegű adót szedett volna be az Önkormányzat az Ör. rendelet érintettjeitől, akkor, ha az Ör. formai hibákban nem szenvedett volna. A Kúria nem mérlegelte, hogy döntésével mekkora károkat okoz egy önkormányzat életében, működésében.

Ismételten megjegyezném, hogy a Panaszos a befolyt adót olyan önkormányzati alapfeladatok teljesítésére fordította, amelyeket a Mötv. is előír. Az adó visszafizetése meggátolja az önkormányzat e feladatainak teljesítését. Az önkormányzati pályázatok önrésze is a beszedett adókból került finanszírozásra. A megkezdett beruházások, pl. bölcsőde építése, eszközbeszerzése sem fejeződhet be határidőre az önrész elvonódása esetén.

Álláspontom szerint a Kúriának mérlegelnie kellett volna a szükségesség és az arányosság szempontját is döntése meghozatalakor. Egyértelműen nincsen arányban a Kúria szankciója az elkövetett jogsértéssel. Az megsemmisített Ör. ugyan formai hibákban szenved(ett), azonban ez önmagában semmiképpen nem indokolta a visszamenőleges hatállyal történő megsemmisítést, különös tekintettel arra, hogy jelenleg a Kúria döntésével megállapított 93.711.667 forint beszedett, és felhasznált adó visszafizetési kötelezettség- amely az önkormányzat működésének ellehetetlenülését eredményezi- sérti az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdését.

Panaszos a 2019. évben beszedett helyi adót a Magyarország helyi önkormányzatairól 2011. évi CLXXXIX. törvényben (továbbiakban: Mötv.) rögzített kötelező feladatainak ellátására már ráfordította. Az adóbevételeket az alábbi kötelező és önként vállalt feladatra, részben működésre, részben fejlesztésre használta fel az Önkormányzat a Kormány politikájával összhangban, mely összegek forintban értendők:

1. az Abán működő orvosi rendelő felújítása – önrész és előre nem látható költségek – 1.2 millió
2. az Aba – Bodakajtoron lévő orvosi rendelő felújítása – önrész és előre nem látható költségek – 3.2 millió
3. a Bodakajtori művelődési ház felújítása, életveszélyes tetőzetének felújítása – kizárólag önerőből finanszírozott – 7.5 millió
4. bölcsőde építése – önrész és előre nem látható költségek – 2 - 3 millió
5. a bölcsőde berendezésének beszerzése – 5 millió
6. az óvodai – bölcsődei új melegítő konyha berendezésének beszerzése – önrész és előre nem látható költségek – 5.1 millió
7. az óvodai, bölcsődei, játszótér melletti parkoló kiépítése – kizárólag önerőből finanszírozott – 1.2 millió
8. a főzőkonyha és étterem külső és belső felújítása, elavult eszközeinek pótlása – önrész, pályázatban nem szereplő szükséges kiadások – 2.5 – 3 millió
9. a folyamatban lévő egészséges ivóvíz pályázat végrehajtása, az egészséges ivóvíz biztosítása az átmeneti időszakban, önrész biztosítása – 3.5 millió
10. a temető útjainak, kapujának, kútjainak, kegyeleti műtárgyainak felújítása, elkészítése – kizárólag önerőből finanszírozott – 15 millió
11. ravatalozó építése – kizárólag önerőből finanszírozott - 9.8 millió (részösszeg)
12. ravatalozói berendezés beszerzése – kizárólag önerőből finanszírozott – 4.5 millió
13. az önkormányzati intézmények működési költségeihez történő hozzájárulás: Abai Hétszínvirág Óvoda, Abai Polgármesteri Hivatal, Abai Idősek Otthona, Tanka János Közösségi Ház és Városi Könyvtár, Aba Város Városgondnoksága – 30 millió
14. Sárvíz Szociális Intézményfenntartó Társulás és Sárvíz Szociális Szolgáltatási Központ működési költségeihez hozzájárulás, a gesztori feladatok ellátása (házi segítségnyújtás, szociális étkeztetés, idősek nappali ellátása, gyermekjóléti és családsegítő szolgáltatás) – 1.5 millió
15. helyi utak karbantartása, javítása – 4.6 millió
16. közvilágítás korszerűsítése – 2.9 millió
17. szociális tűzifa - pályázatban biztosított mértéken felüli – beszerzése, önrész biztosítása – 1.6 millió

18. orvosi ügyeleti ellátás – 5.8 millió

Összesen 108.4 millió

Saját forrásból finanszírozott feladatok:

19. jelenleg 11 pályázatunk van folyamatban, 8 pályázatot benyújtottunk, elbírálásra vár – az önrészt, a beadás és kivitelezés járulékos költségeit (pályázatírás, engedélyezések, stb.) biztosítani kell
20. Szent István szobor felújítása
21. az I. és világháborús emlékmű felújítása - önrész
22. a II. világháborús emlékmű felújítása – kizárólag önrőből finanszírozott
23. az 56-os emlékmű felújítása – kizárólag önrőből finanszírozott
24. a település legrégebbi fészületének felújítása – kizárólag önrőből finanszírozott
25. kistérségi járóbeteg ellátó működésének támogatása – kizárólag önrőből finanszírozott – 30 millió
26. helyi civil szervezetek és a helyi sportkör támogatása – kizárólag önrőből finanszírozott
27. nemzetközi pedagógus konferencia támogatása – kizárólag önrőből finanszírozott fűszerkert megépítése – kizárólag önrőből finanszírozott
28. felsőfokon tanuló fiatalok támogatása a Bursa Hungarica Felsőoktatásai Pályázaton keresztül – kizárólag önrőből finanszírozott
29. iskolai rendezvények támogatása
30. környezeti viszonyok és a városi klíma javítása legújabb kutatásokon alapuló faültetési programmal, parkosítás
31. kulturális programok kiadásainak központi támogatáson felüli része
32. szűnyoggyérítés
33. egyéb olyan kiadás, amelyre központi normatíva, illetve pályázati forrás nincs, például tervek készítése, pályázati előkészítés költségei

2019-ben beszédett adók:

- a) kommunális adó – 9.266.039
- b) helyi iparűzési adó – 84.431.128
- c) idegenforgalmi adó – 14.500
- d) gépjármű adó -23.762.093 Ft, ebből a központi költségvetésbe befizetett: 14.257.256 Ft, önkormányzati felhasználásban maradt: 9.504.837 Ft

Mindösszesen önkormányzati felhasználású adó: 103.216.504 Ft

A helyi adórendelettel érintett összeg: 93.711.667 Ft

Panaszos az adóból nem önként vállalt feladatok teljesítését, hanem az alapfeladatok, az Alaptörvény által megkívánt feladatait látta el. Panaszos nem rendelkezik ekkora nagyságú tartalékkal, így 93.711.667 forint adó visszafizetésére egyszerűen képtelen.

III/3. Panaszos alapjogának sérelme

Előadom a Tisztelt Alkotmánybíróság részére, hogy a jelen alkotmányjogi panasszal támadott ítélet határozott álláspontom szerint a fentiekben előadottak szerint súlyosan sérti Panaszosnak az Alaptörvény Szabadság és Felelősség fejezete XXVIII. cikkének (1) bekezdésének megfelelően biztosított tisztességes eljáráshoz való alkotmányos alapjogát, továbbá a jogállamiságból fakadó jogbiztonság alapelvét.

IV. ÖSSZEGZÉS

A kúriai határozat rendelkezéseinek vizsgálata alapján egyértelműen megállapítható, hogy Panaszos az Abtv. által megkövetelt érintettség feltételeinek eleget tesz, ennek megfelelően a jelen indítvány befogadható, így az Abtv. 27. §-a szerint indítvány benyújtására jogosult.

A fentiekben előadottaknak megfelelően álláspontom szerint a határozat sérti az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésének megfelelően biztosított tisztességes eljáráshoz való alkotmányos alapjogot, továbbá a jogállamiságból fakadó jogbiztonság alapelveit, ennek megfelelően kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a végzés alaptörvény-ellenességét megállapítani, illetve a támadott határozatot megsemmisíteni szíveskedjen.

V. ZÁRÓ MEGJEGYZÉSEK

A Tisztelt Alkotmánybíróság kizárólagos hatáskörét és illetékességét az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. §-a alapozza meg.

Előadom a Tisztelt Alkotmánybíróság részére, hogy a jelen panasszal támadott határozatot 2019. október 4. napján kaptam kézhez postai küldemény útján.

Az Alkotmánybíróság eljárása az Abtv. 54. § (1) bekezdése értelmében illetékmentes.

Az Abtv. 52. § (5) bekezdésében foglaltakra figyelemmel Panaszos előadja, hogy a jelen alkotmányjogi panasz, illetve a panaszban foglalt személyes adatok nyilvánosságra hozatalához nem járul hozzá.

Kelt: Budapest, 2019. december 02. napján

Tisztelettel:
Aba Város Önkormányzat
Indítványozó panaszos

képviselőjében: Dr. Hetzmann Albert ügyvéd

Mellékletek:

- 1. számú melléklet: a jogi képviselőnek az alkotmányjogi panasz előterjesztésére szóló meghatalmazása
- 2. számú melléklet: Kúria Köf. 5021/2019/4. számú határozata
- 3. számú melléklet: Letöltési igazolás
- 4. számú melléklet: Kormányhivatal kérelme

(Budapest, 2019. október 11. napján csatolva)

új melléklet:

- 5. számú melléklet: Kúria Köf. 5026/2019/9. számú határozata